

Miljenko Cimeša samostalni je konzultant, ekspert za strategiju i organizacijski razvoj. Predsjednik je Društva za organizacijsko učenje Hrvatske i član uprave portala Quantum21.net.

Riječ urednika

Miljenko Cimeša

Tema ovog broja našeg časopisa posvećena je *dijalogu*. Riječ "dijalog" predstavlja izvedenicu grčkih riječi "dia" koja znači "kroz, putem, tijekom" i riječi "logos" koja znači "značenje riječi". Riječju, dijalog označava "rijeku značenja" koji teče među sudionicima - pri čemu ideje svakog sudionika dijaloga predstavljaju pritoke te velike, zejdničke rijeke. To je način komunikacije koji je usmjeren prema prema otkrivanju novih mogućnosti, a ne prema donošenju odluka.

U prvom prilogu donosimo iznimno značajan tekst Davida Bohma, Donalda Factora i Peter Gareta - "Dijalog". Ključna poruka tog priloga jeste da se korijeni mnogobrojnih kriza s kojima se čovječanstvo danas suočava nalaze u dominantnom načinu razmišljanja. Ključna obilježja dominantnog načina razmišljanja su:

1. *Fragmentacija mišljenja*. Ona se očituje u rasčlanjivanju kompleksnih problema u komponente; izučavanju svake komponente zasebno (pri čemu se onda gubi iz vida cjelina problema); te izvlačenja zaključaka o cjelini na temelju uvida u dijelove. U pitanju je analitičko/linearni/mehanicistički način razmišljanja koji je proizašao iz njutnovske fizike.
2. *Preslikavanje*. Riječ je o promatranju i interpretiranju svijeta na temelju već uspostavljenih 'mentalnih otisaka' u našoj memoriji. Sukladno tome autori ukazuju na to da u komunikaciji prevladavaju 'kondicionirani odgovori'.
3. *Sigurnost*. Ona se očituje u rigidnom zastupanju vlastitih stajališta.
4. *Nasilje*. Verbalno nasilje očituje se u nametanju svojih stavova i interpretacija, odnosno kao što autori navode na 'čvrstom inzistiranju na obrani pojedinog stajališta'.

U prilogu Larry Levine-a "**Slušanje duhom i umjetnost tinskog dijaloga**" ukazuje se na doprinos različitih znanstvenih disciplina razvoju dijaloške komunikacije. Referirajući se na fenomenološki pristup autor naglašava "obvezatnost otvorenosti u pristupu objektu percepcije *bez prethodno postavljenih hipoteza...*". Slično tome u prethodnom broju našeg časopisa prof. Brian Arthur rekao je kako se ovdje radi o induktivnoj a ne o deduktivnoj racionalnosti, kako je umjesto nametanja vlastitih okvira (hipoteza) na situaciju potrebno jednostavno pustiti da okvir (definicija problema) proiziđe iz situacije. Sukladno takvom pristupu, Levine zaključuje kako mudrost i uvidi nisu rezultanta razmišljanja, nego primanja i slušanja.

U trećem prilogu "**Utjecaj dijaloga na stvaralaštvo**" Glenna Gerard opisuje slijedeće vještine nužne za uspostavku kvalitetnog dijaloga:

1. *Aktivno slušanje* (slušanje obilježeno traganjem za razumijevanjem ideja i emocija sugovornika, te prepoznavanjem cjeline - "velike slike")

2. *Suspenziju stavova* (riječ je kako o pristupu objektu percepcije bez prethodno postavljenih hipoteza, otvorena uma)

3. *Reflektiranje* (riječ je o procesu preispitivanja vlastitog procesa razmišljanja, odnosno o osvješćivanju svojih postavki)

4. *Propitivanja* (postavljanja pitanja sugovornicima s namjerom razumijevanja njihova procesa razmišljanja).